



## DESEMBRE 2025



Imatge: Museu Valencià d'Etnologia

#OficisTradicionals #ElCarbo  
#Qui fa carbó, un dia menja i l'altre, no

#QuiFaCarbó,UnDiaMenjaL'altre,No

## ÍNDIX

<u>Actualitat</u> .....	<u>3</u>
<u>Ressenyes</u> .....	<u>27</u>
<u>L'entrevista del mes</u> .....	<u>33</u>

**ACTUALITAT**



Experiència del mes

**"Al-Azraq: cabdill de les revoltes"**



Amb cotxe



Amb bici



A peu

## **Experiència de desembre. Al-Azraq: cabdill de les revoltes**

L'experiència d'aquest mes la volem dedicar a un personatge històric fonamental per a entendre i conèixer el nostre paisatge fortificat medieval, Al-Azraq. La proposta ve precisament aquest mes per anunciar que l'any que encetarem ben aviat, el 2026, ha sigut declarat per les comarques del Comtat, l'Alcoià, la Vall d'Albaida, la Marina Baixa i la Marina Alta com l'any Al-Azraq. El 2026 celebrarem l'efemèride de la seua mort i les programacions dels nostres pobles s'ompliran d'activitats culturals com recitals, concerts, teatres, rutes i conferències al voltant d'aquest personatge i moment cabdal per a la història de la Marina Alta.

L'objectiu principal d'aquesta experiència és conèixer la riquesa històrica i natural de l'interior de la comarca. Farem esport al mateix temps que gaudirem de bones vistes, de bona gastronomia i d'estades a cases rurals o hotels amb molt encant. Respecte a la part històrica aprendrem sobre el cabdill musulmà Al-Azraq. Des de la MACMA hem fet una proposta de rutes per descobrir punts d'interés històric relacionats amb aquest personatge, que són aquells castells que li van servir de refugi durant revoltes o el castell d'Alcalà, on residia. En principi ho hem planificat per fer-ho sis dies seguits, començant un divendres, però cadascú ho pot adaptar a les seues necessitats i capacitats.

## UN POC D'HISTÒRIA. Sabem d'on venim per decidir on anem.

Al-Azraq és famós per la seua enemistat amb Jaume I durant la conquesta cristiana, al segle XIII. Va nèixer a la Vall d'Alcalà i va arribar a ocupar un territori extens que, en part, correspondria a una part de l'actual Marina Alta.

Va dirigir tres revoltes contra els cristians. La primera va tindre lloc el 1247 quan no va entregar al rei els castells de Gallinera, Serra, Penàguila i Pego. Quan la revolta fou aplacada, Jaume I va decretar la seua expulsió, però el 1258 va tornar per organitzar el que alguns autors han anomenat 'la rebel·lió valenciana'. En tan sols una setmana li va prendre al rei 16 castells, va derrotar un exèrcit de 3.000 croats cristians i va preparar una emboscada al castell de Rugat per assassinar el monarca.

Aquesta empresa va fracassar i Al-Azraq va ser enviat a l'exili, sota la protecció del rei de Castella. La tercera revolta es va produir l'abril de 1276, amb l'assalt a la ciutat d'Alcoi, on va perdre la vida. Va demostrar ser un cabdill astut, misteriós, ambiciós i segur, un personatge ràpidament mitificat pel simbolisme del seu lideratge, fins i tot Pere IV en la seua crònica el descriu com el gran 'capità' al que tots els sarraïns donaren la seua fidelitat. La Marina Alta és una comarca molt rica en patrimoni històric de l'època andalusina.



Alcalà de la Jovada

### Consells per a les rutes

- Porteu calçat còmode i aigua.

- Respecteu la natura i les restes arquitectòniques.
- Per a més informació consulteu les oficines de turisme.

## JORNADES PROPOSADES. Pas a pas anem fent camí.

### Alcalà de la Jovada: castell d'Alcalà o de Benissili

#### **Etapa 1: Alcalà de la Jovada - Tossal de la Creu - castell d'Alcalà o de Benissili - el Xarpolar - despoblat morisc la Roca - Alcalà de la Jovada**

La primera etapa d'aquesta ruta la farem per la Vall d'Alcalà, lloc de naixement d'Al-Azraq. Recomanem al matí, que encara no fa tant de sol, fer la ruta al castell, que era la residència habitual del cabdill.



Vista del castell d'Alcalà o de Benissili

L'origen del castell d'Alcalà o Benissili es remunta al segle XI. La seua primera aparició en documents oficials és del 1245. Va ser en aquesta data quan es va signar el tractat del Pouet: l'amo del castell, al-Azraq, cedia la propietat dels castells de Pop i Tàrbena al conqueridor i podia mantindre els d'Alcalà i Perputxent, comproment-se a lliurar d'aquí a tres anys següents els de Gallinera, Margarida, Xeroles i Castells.

Vos proposem aquesta ruta circular per a pujar al castell. Aquesta és de dificultat moderada i ens ocuparà tot el matí. Inclou també una visita al poblat ibèric del Xarpolar, on es poden observar les restes d'un doble recinte de murs que rodegen i defenen el poblat. També s'hi poden distingir les plantes d'algunes habitacions i altres estructures d'interpretació incerta i al despoblat de la Roca, en aquesta alqueria, hi vivien 10 famílies en 1563. Amb l'expulsió dels moriscos en 1609 va quedar despoblada, però a partir de 1611 es va tornar a ocupar amb cristians vells. Les restes visibles pertanyen a un sol complex arquitectònic, format per unes cinc unitats contigües, perfectament alineades d'est a oest, amb una paret mitgera comuna, i amb les façanes que donen al camí. Podem observar restes dels murs que rodejaven la ciutat.

A migdia us recomanem dinar en algun dels restaurants d'Alcalà de la Jovada i tastar els *minxos*, coques de dacsa típiques de la Vall d'Alcalà.

Després de dinar, seria interessant passejar pel poble, on podreu veure les dues fonts d'homenatge a Al-Azraq, l'església i la Torre de la Donzella. Les dues fonts són les següents:

- Pels voltants de l'església de la Puríssima trobem una font pràcticament natural, construïda amb pedra al costat de la mateixa roca de la muntanya. La font té una pica de pedra i, en la part de dalt, un tauló de fusta massissa. Davant de la font tenim un bust d'al-Azraq on podem llegir: "Al-Azraq, visir i senyor musulmà dels llocs d'Alcalà fins 1276 quan eixí de la nostra terra per tots temps sense que ja més no hi tornàs. Ara fa 708 anys. La Vall d'Alcalà. 1984". Està envoltada de vegetació.



Font de l'església

- Trobem l'altra font, moderna, a la plaça d'Al-Azraq, enfront de l'ajuntament. És una font de pedra adossada al mur que travessa la plaça. Hi ha un cap de bronze d'Al-Azraq, per la boca del qual brolla l'aigua, que cau a una pica semicircular.



Font de la plaça d'Al-Azraq

Per a tancar el dia podeu passar la nit en Alcalà o bé dirigir-

se cap a Castell de Castells, on començarem la segona etapa.

## Castell de Castells: el Castell de la Serrella

### **Etapa 2: Castell de Castells - Castell de la Serrella - Museu Etnològic**

El segon dia comença a Castell de Castells, directament des de l'àrea recreativa del Castellet, per començar amb la pujada cap al castell de la Serrella. No té una gran dificultat i tranquil·lament podreu gaudir d'unes vistes meravelloses de les muntanyes de la nostra comarca i la Marina Baixa

El primer registre documental del castell de la Serrella es troba en el Pacte del Pouet de 1245, entre el rei Jaume I i Al-Azraq. La fortificació fou cedida al cabdill musulmà per al seu ús durant tres anys. Més tard va ser presa pel rei Jaume I en 1250 i es va abandonar poc després de la conquesta cristiana. El castell s'alça a 1.050 metres d'altitud sobre una posició rocosa de difícil accés anomenada Penya del Castellet, en el terme municipal de Castell de Castells, controlant la unió de les valls de Castells i Guadalest. És un dels castells més citats en el Pacte del Pouet firmat al castell d'Alcalà.

Les restes que han arribat fins als nostres dies són escasses, entre les quals hi ha alguns llenços de muralles mig derrocades, un aljub i la part inferior d'algunes torres, en què destaca la més gran, que corona la muntanya.



Vista de les restes del castell de la Serrella

En tornar a Castell de Castells, podeu reposar forces, aprofitant que ja ha vingut el fred, recomanem tastar el *putxero* típic d'allí per entrar en calor. Per a finalitzar la jornada podeu passejar pel nucli històric del poble i visitar el Museu Etnològic d'Art Macroesquemàtic de Petracos, una col·lecció etnogràfica dedicada a conèixer l'arribada del neolític a la península Ibèrica i a comprendre aquelles característiques, reuneix objectes relacionats amb les formes de vida tradicional i el món rural de l'interior de la muntanya alacantina. Cal tindre en compte que el museu sols obri de vesprada els divendres i dissabtes.

### La Vall de Laguar: Castell de les Atzavares

#### **Etapa 3: Campell - Castell de les Atzavares - Muralla de Fontilles - Fleix**

El tercer dia us heu de desplaçar a Campell, a la Vall de Laguar. Ací fareu una ruta més fàcil, que amb dues hores la podeu recórrer tranquil·lament. Anireu al Castell de les Atzavares. Es troba a l'entrada de la Vall de Laguar, sobre una altura topogràfica de poc més de 350 metres. Situat al cim, sobre cares tallades en vertical en l'orientació nord, s'hi

observen les restes de murs fets en tàpia de consistència dura. Es tracta d'alineacions rectilínies que delimiten dos recintes de planta rectangular, parcialment excavats a la roca. No es coneix la data exacta de la seua construcció, però s'han trobat restes de ceràmica datades del segle XI. El castell va estar ocupat per Al-Azraq durant la revolta de 1276.



Vista del castell de les Atzavares

Des d'allà podeu passar per la Muralla de Fontilles o visitar el Sanatori, altre punt d'interés històric i recomanem tornar a Laguar a dinar en alguns dels restaurants o bé passar per alguna carnisseria per tastar els embotits locals. A la vesprada podeu fer un passeig pels tres nuclis urbans o aprofitar per a pujar en cotxe al Collao, on podeu gaudir de les vistes i la vegetació. Recomanem fer nit per la Vall de Laguar

### La Vall de Gallinera: castell de Benirrama

#### **Etapa 4: Benirrama - Font de la Mata - castell de Benirrama**

L'endemà s'haureu de desplaçar a la Vall de Gallinera, exactament al primer nucli urbà, Benirrama, on fareu un tram de la ruta cap al castell, que pot durar unes tres hores

aproximadament. Haureu d'aparcar al poble i des d'allí dirigir-se cap a la Font de la Mata de Benirrama, pel camí passarem pel costat del despoblat de Benimarsoc i la seua font, en arribar a la font de la Mata pujarem el camí que ens porta fins al Castell de Benirrama.

La funció històrica del castell era la de vigilar i defensar l'entrada a la vall des de la mar. El primer document on apareix del castell de *Ghallinayra* data de 1245, en el Pacte del Pouet. En 1247, durant el primer alçament, els sarraïns van prendre aquest castell. L'1 de juny de 1258, el castell va ser recuperat pel rei Jaume I qui, a partir de 1261, el va cedir diversos personatges per a cobrir els deutes que tenia amb ells. El 22 de juny de 1322, Jaume II va donar el castell al seu quart fill, l'infant Pere d'Aragó, comte de Ribagorça. Aquesta donació va posar fi a la situació de reialenc per al districte de Gallinera, que passà a ser un senyoriu feudal.



Vista del castell de Benirrama

En tornar podeu desplaçar-vos per a veure l'abric d'art rupestre de Benirrama o tornar cap al cotxe. En la Vall de Gallinera hi ha diferents restaurants on provar la gastronomia local, com el blat picat o l'arròs al forn. També és típic el porc senglar, cuinat amb herbes de la zona.

A la vesprada podreu visitar els altres 7 nuclis urbans que formen la Vall. Benialí, Benissivà, Benitaia, La Carroja, Alpatró, Llombai i Benissili, són pobles tranquils envoltats de vegetació on podeu visitar els diferents llavadors i les esglésies. Per a finalitzar el dia podeu passar la nit en alguna casa rural de la Vall de Gallinera o dirigir-se cap a l'Atzúbia.

## L'Atzúbia: Castell de Forna

### **Etapa 5: l'Atzúbia - Tossal del Llop - Cova del Canelobre - Castell de Forna - Forna**

La següent etapa comença des de l'Atzúbia i anireu caminant fins a Forna. Pel camí del cementeri, passareu per l'àrea recreativa del Tossal del Llop i la Cova del Canelobre, per a visitar la cova cal posar-se en contacte amb l'ajuntament. Després seguireu cap al Castell de Forna fent un tram de la senda del camí de l'Alba. Per a pujar al castell caldrà desplaçar-se abans d'arribar a Forna. Actualment, el castell només es pot veure per fora per rehabilitació i restauració interna.

El castell de Forna és una fortalesa situada al terme municipal de Forna. Va estar en possessió d'Al-Azraq fins que el va conquerir Jaume I, que el va cedir l'any 1258 a Arnau de Romaní. La primera notícia cristiana de Forna la tenim de la mà de Jaume I, qui funda la baronia de Forna per a entregar-li la corresponent administració, l'any 1282, al capità de ballesters Bernat de Guillem (que va lluitar contra les revoltes d'al-Azraq). El castell s'organitza al voltant d'un pati central i està protegit per quatre torres als extrems.



Vista del Castell de Fornà

Després des del castell podeu baixar fins a Fornà on podeu visitar el llavador i la font subterrània. Recomanem dinar allí abans de tornar cap a l'Atzúbia. Per a tornar i finalitzar la jornada podeu fer el mateix camí o seguir la ruta del Carritxar fins a l'Atzúbia. A través d'aquesta podrem gaudir d'una meravellosa panoràmica del Parc Natural de la Marjal Pego-Oliva, del vessant est de la serra de Mostalla i Segària i fins i tot podrem visualitzar de lluny el Montgó.

### Pego: Castell d'Ambra

#### **Etapa 6: Pego - Castell d'Ambra - Font de l'Asbeurà - Rupais - Baladrar**

Aquesta última ruta és més llarga i amb més dificultat. Proposem anar al Castell d'Ambra passant per fonts naturals i llocs amb vistes panoràmiques de Pego. Recomanem seguir la ruta de les fonts, que ens permetrà conèixer les tres fonts de Pego: la font de l'Asbeurà, la de Rupais i la del Baladrar i també pujar al castell, on ens haurem de desviar uns metres de la ruta.

El castell d'Ambra, que data de principis del segle XIII, és una construcció molt tardana. Davant de l'avançada de les tropes de Jaume I, les comunitats rurals s'organitzaren per a construir un castell-refugi on establir habitatge temporal tot

esperant l'arribada de l'exèrcit cristià. A l'interior de l'albacar hi ha un total de 20 habitatges. El castell no va participar activament en la conquesta, però sí que va tindre importància en les posteriors revoltes mudèjars capitanejades per Al-Azraq. Després d'estar en mans dels sarraïns durant tres anys, a partir de 1276 el castell va començar a perdre la seua importància militar. Va acabar per perdre-la completament quan a partir de 1280 es començà a crear la nova vila de Pego.



Vista del castell  
d'Ambra

Després de visitar el castell tornarem a la ruta de les fonts. Primer visitarem la font de l'Asbeurà, continuarem fins a la de Rupais i finalment la del Baladrar. Aquesta última es troba prop de la carretera que va cap a Sagra. Una vegada visitades baixarem pel camí agrícola que arriba fins a Pego, passant per l'ermita de Sant Sebastià, envoltada de camps de tarongers i abandonada. Finalment arribareu al poble de Pego.

\*Aquesta experiència està pensada per fer-la en sis etapes, que corresponen a sis dies diferents. Proposem unes rutes, però cada persona pot adaptar l'experiència a les seues capacitats, resistència física i interessos. Si voleu ampliar informació o elements a visitar de cada poble, podeu entrar a la pàgina web de Descobrim la Marina Alta i adaptar l'experiència als vostres gustos amb la motxilla. També podeu conèixer totes les activitats i projectes de l'any Al-Azraq a El Blau 750

I MÉS ENCARA. A la taula i al llit al primer crit.

Més per descobrir

On Menjar, On Dormir, On Comprar



A la taula i al llit al primer crit



On Dormir



On Menjar



On Comprar



Activitats i altres

## ACTUALITAT



### **La cloenda de l'exposició Marinant Estellés arriba a Parcent sumant més de 3.000 visitants**

L'exposició itinerant *Marinant Estellés*, impulsada pel Departament de Cultura i Patrimoni de la Mancomunitat Comarcal de la Marina Alta (MACMA), va celebrar el passat dijous 20 de novembre la seua cloenda oficial al municipi de Parcent. Aquest acte posa punt final a un projecte cultural que, al llarg de més d'un any, ha recorregut pràcticament tots els pobles de la Marina Alta, apropant la veu d'Estellés a milers de persones.

L'enhorabona a Parcent era dobles, ja que la cloenda va coincidir amb la inauguració d'un nou espai cultural al poble, el Centre de Convivència, una celebració que va comptar amb vora 50 assistents, i de la qual el regidor de cultura i vicepresident de la MACMA, Felipe Poquet, va fer de mestre de cerimònies. La mostra estarà oberta a Parcent fins al pròxim 5 de desembre.



Des del seu inici, amb motiu de la commemoració de l'Any Estellés, la mostra ha generat una destacada participació ciutadana. Les inauguracions locals han reunit prop de 1.100 persones que han pogut gaudir de recitals de poesia en directe a càrrecs de les veus que conformen l'exposició. Als que cal sumar més de 2.000 alumnes dels centres d'infantil, primària i secundària que han participat en les visites educatives organitzades per la MACMA de forma conjunta entre les àrees de cultura i joventut. Aquesta dimensió divulgativa ha permès que l'obra del poeta valencià siga descoberta, treballada i interpretada per les noves generacions de la comarca.

***Marinant Estellés*** ha destacat per ser una proposta que combina poesia, música, fotografia i recitació. Cada parada ha oferit al públic l'oportunitat de submergir-se en una selecció de poemes de Vicent Andrés Estellés musicats per creadors i creadores de la Marina Alta i recitats per veus vinculades al territori.

Les imatges que acompanyen els textos poètics i capturades en diversos indrets de la comarca, reforcen l'estreta connexió entre el poeta i la Marina Alta, un espai que el va inspirar i que continua ressonant en la seua obra. A més, els textos contextuais elaborats per especialistes han

enriquit l'experiència, oferint una mirada completa a la figura i l'univers literari d'Estellés.



El recorregut de la mostra ha comptat amb dues exposicions bessones que han permés duplicar la presència territorial i mantindre un ritme constant de presentacions. En cada municipi, artistes locals han participat amb recitals, cançons o lectures dramatitzades, convertint cada inauguració en un esdeveniment cultural propi i diferenciat.

**Sergi Ferrús Peris** President de la Mancomunitat Comarcal de la Marina Alta, subratlla l'impacte d'aquesta iniciativa en la cohesió cultural de la comarca:

**«Aquesta exposició ha permés que la veu d'Estellés ressonara en cada poble de la Marina Alta. Hem demostrat que la cultura té la capacitat de connectar-nos, de fer-nos sentir part d'una mateixa identitat i d'un mateix patrimoni compartit. *Marinant Estellés* és un exemple clar del poder transformador de la cultura quan es fa des de la proximitat i la col·laboració».**

Per la seua banda, la tècnica de Cultura i Patrimoni de la MACMA, **Núria Gómez Bolufer**, va destacar la dimensió participativa del projecte:

**«Aquesta exposició ha sigut possible gràcies a un esforç col·lectiu. Artistes, centres educatius, ajuntaments i veïnat han contribuït a donar vida a cada parada de *Marinant Estellés*. Hem aconseguit una experiència cultural accessible, emotiva i profundament arrelada al territori».**

També va remarcar la importància del component educatiu: **«Veure l'entusiasme dels més menuts davant la**

poesia d'Estellés ha sigut una de les parts més gratificants del projecte. Hem demostrat que la cultura pot ser un pont entre generacions».



Amb la cloenda de Parcent, *Marinant Estellés* finalitza el seu itinerari comarcal després d'haver visitat quasi tots els municipis de la Marina Alta. Tot i això, la seua trajectòria no s'atura ací. La MACMA ha anunciat que, a partir d'ara, **qualsevol associació, col·lectiu o entitat cultural pot sol·licitar l'exposició** per portar-la al seu municipi o espai, mantenint viva la flama poètica i l'esperit de divulgació que ha caracteritzat el projecte.

*Marinant Estellés* deixa així un llegat valuós: una comarca més propera a la seua pròpia cultura, un públic que ha pogut descobrir o retrobar-se amb la poesia d'Estellés, i una xarxa d'artistes, docents i institucions que han treballat conjuntament per fer valdre el patrimoni literari valencià i apropar-lo a totes les generacions.

Enllaç per reservar l'Exposició *Marinant Estellés* (per a col·lectius de la Marina Alta):

<https://www.macma.org/cultura/la-macma-al-teu-poble>





ACTIVITAT SUBVENCIONADA PER LA CONSELLERIA:



## ACTUALITAT



### **Arranca la primera lliga a Ratlles de la Mancomunitat de la Marina Alta**

**La Xarxa Esportiva de la Marina Alta, en col·laboració amb diferents clubs de pilota de la comarca, organitza aquesta competició esportiva que dona el seu tret de sortida aquest cap de setmana i que comptarà en la seua primera edició amb set equips participants.**

Des de la Xarxa Esportiva, estructura que coordina les diferents àrees d'esports de la Mancomunitat Comarcal de la Marina Alta, s'han creat una sèrie de lligues esportives per a adults amb l'objectiu d'impulsar una pràctica esportiva motivadora i saludable entre la població de la comarca. Aquestes es plantegen com a alternativa a l'oci sedentari i de consum, promocionant l'esport en els diferents ajuntaments de la Marina Alta de forma regular.

La lliga a Ratlles Mancomunitat de la Marina Alta, busca oferir una competició de qualitat i proximitat als i les practicants d'aquesta modalitat de pilota valenciana, però,

per altra banda, també busca donar-la a conèixer i animar a la població a la seua pràctica.

En paraules del president de la Xarxa Esportiva, Sergi Brogniez, “Amb la lliga perseguim tres objectius, en primer lloc, promocionar la pilota a la Marina Alta, en segon lloc, realitzar activitats de carrer i potenciar la convivència entre els pobles participants i, en tercer lloc, donar continuïtat als practicants d’aquesta modalitat i oferir-los una competició de qualitat per preparar les lligues organitzades per la Federació Valenciana.”



El calendari es basa en un sistema de lliga amb fase final. La fase de lliga es jugarà amb anada i tornada i es disputarà entre els mesos de novembre i gener. Les fases finals es jugaran en gener de 2026, en una única jornada que decidirà els campions d’aquestes.

Les categories en les quals s’organitza la competició són Primera, que comptarà amb la participació dels equips de Laguar, la Rectoria i Murla i Tercera, en la que jugaran Parcent, Xàbia, Murla i la Rectoria.

Les Llargues és la mare de la pilota valenciana i la més internacional. Es juga al carrer, siga al carrer d’un poble o a carrers artificials que han aparegut els últims temps en la nostra comarca. Palma és una variant molt semblant a llargues, l’única diferència és que en treure sols es pot fer

amb un colp de palma. Totes dues formen part del joc a ratlles, ja que durant el joc, es fan ratlles al carrer per marcar els jocs.

Aquesta modalitat de joc està molt arrelada als pobles de la nostra comarca i es continuen jugant partides quasi tots els caps de setmana. La Xarxa Esportiva fa així un pas endavant amb el seu compromís amb la promoció de la Pilota Valenciana, impulsant una competició comarcal diferent de la ja coneguda lliga de Raspall i donant suport als clubs de pilota.

Des de l'equip de la MACMA vos animem a consultar el calendari de partides i acostar-vos a gaudir de l'experiència. Per a més informació i accés al calendari, podeu consultar en la pàgina web de l'àrea d'esports de la Mancomunitat:

[www.macma.org/esports/lligues-comarcals-dadults](http://www.macma.org/esports/lligues-comarcals-dadults)



## ACTUALITAT



### La MACMA aconseguix dos projectes europeus d'alt impacte i es consolida com a referent en innovació territorial

La MACMA es projecta a Europa amb l'aprovació del projecte **URBACT *RESTART@URBACT*** i del projecte **CERV *ChildStory***

La **Mancomunitat Comarcal de la Marina Alta (MACMA)** ha aconseguit l'aprovació simultània de **dos projectes europeus de gran rellevància**, posicionant-se com una de les entitats supramunicipals més actives i amb major capacitat de captació de fons europeus en la Comunitat Valenciana.

En el marc del programa URBACT IV, la MACMA ha sigut seleccionada com a sòcia del projecte **RESTART@URBACT**, convertint-se en **l'única mancomunitat de tot l'estat espanyol** que ha obtingut un projecte aprovat en l'última convocatòria de Transfer Networks, on únicament **25 xarxes europees** han sigut seleccionades entre centenars de candidatures a tot el continent.

**RESTART@URBACT** transferirà a la Marina Alta l'estratègia

premiada al municipi portugués d'Idanha-a-Nova, enfocada a **atraure nous residents, generar ocupació verda, impulsar serveis públics de qualitat i projectar el territori com un lloc atractiu per a viure, treballar i emprendre.**

El projecte té un pressupost total de **750.000 €**, i la MACMA gestionarà **aproximadament quasi 120.000,00 €**. Aquests recursos permetran impulsar accions locals centrades en la mobilitat i serveis en zones rurals, la dinamització econòmica i atracció de talent jove, la rehabilitació d'espais i activació d'usos i, en darrer lloc, la innovació social i participació ciutadana. La Marina Alta, així, formarà part d'una xarxa europea de territoris que afronten reptes compartits: **despoblació, envelliment, transició verda i digitalització.**



El segon projecte aprovat, **ChildStory**, està finançat pel programa CERV i mobilitza un pressupost global de **445.500 €**, dels quals **79.965,59 € corresponen directament a la MACMA.**

ChildStory treballarà per **empoderar xiquets i xiquetes de zones rurals**, augmentar la seua participació en la vida democràtica i generar espais on puguen expressar-se, proposar i cocrear solucions per a les problemàtiques que els afecten. El projecte utilitzarà metodologies com ara

l'*storytelling* (relat local comú), la construcció col·lectiva de futurs possibles, la creació de Consells de la Infància supramunicipals i la formació específica per a centres educatius rurals. La Marina Alta es convertirà així en un territori pioner en la promoció de la democràcia participativa infantil i en la defensa dels drets de la infància en contextos rurals.



Amb l'aprovació d'aquests dos projectes, la MACMA gestionarà **al voltant de 200.000 € en recursos directes** per a accions transformadores en el territori, i s'integrarà en dues xarxes europees de primer nivell.

Amb RESTART@URBACT i ChildStory, la MACMA es consolida com **un agent clau en la transformació territorial i social de la comarca**, amb una projecció europea que situa la Marina Alta en el mapa de les iniciatives més innovadores i amb major capacitat de canvi, on cal mencionar que aquests projectes han sigut impulsats i presentats amb el suport tècnic de l'empresa especialitzada en projectes europeus CREA360.

## RESSENYES



Ressenyes musicals 2025

### Pep de la Tona - El temps de la calor

#### El temps de la calor



Josep Nadal Sendra muta en Pep de la Tona. Josep Nadal Sendra nascut a Pego l'any 1977 és cantant, compositor, polític, activista social i filòleg. És conegut com a fundador de La Gossa Sorda.

“El temps de la calor” és el primer disc de Pep de la Tona. Josep Nadal torna al poble i torna al món de la música després de vuit anys de diputat en les corts Valencianes. Ho fa acompanyat d'una llarga llista de músics i amics com Jazzwoman, Maria, Jonatan Penalba, Àlex Seguí (La gossa sorda) Arnau Giménez (Malifeta i Zoo) i la cantant gallega Ses.

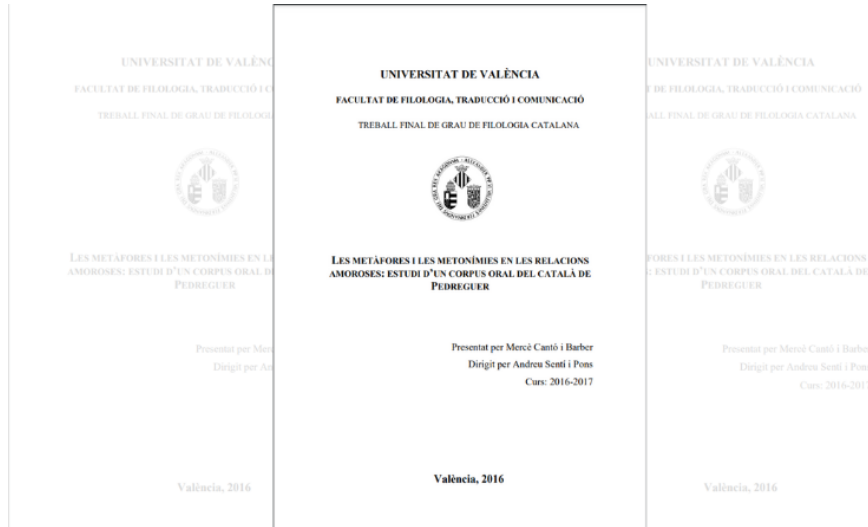
A part, en aquest disc han col·laborat vint-i-cinc músics; components de La Gossa Sorda, Smoking Souls, Aspencat, Xavi Sarrià, Malifeta, La Fúmiga, Ferreteria Rosario, Funkiwis, Ciudad Jara i el guitarrista Clàssic Miquel Pérez, conformant una barreja de diferents estils musicals.

“El temps de la calor” fa referència al canvi climàtic i a tots els abismes i barreres a les quals s’enfronta la nostra societat que es troba al peu del precipici.

Temes importants com la turistificació, la degradació de l’agricultura i de les zones rurals, l’explotació laboral i la vida que s’ha fet insuportable en les grans ciutats, la destrucció del territori, la sequia etc. Donant valor a la memòria històrica i a la importància dels pobles i la seua gent.



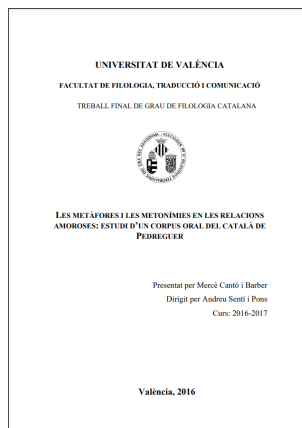
## RESSENYES



Ressenyes recerca 2025

### Les metàfores i les metonímies en les relacions amoroses - M.Cantó Barber

Les metàfores i les metonímies en les relacions amoroses: estudi d'un corpus oral del català de Pedreguer.



Mercé Cantó i Barber, és filòloga i assessora lingüística i cultural. Va estudiar el grau en Filologia Catalana en la Universitat de València (2013-2017) i té un màster en assessorament de lingüística i cultura literària. La idea d'aquest treball va sorgir d'una conversa quotidiana i normal en la qual va quedar constància de què les metàfores i metonímies no apareixen solament en les obres literàries en

forma de recurs retòric sinó que impregnen la vida i el llenguatge corrent.

La majoria d'enunciats que produïm diàriament no poden ser entesos de forma literal. Les persones, de manera espontània utilitzem els mots concrets per evocar conceptes abstractes perquè percebem una relació de semblança o de proximitat entre els dos. Demostrant que aquests recursos que ens acompanyen diàriament i que resultaria impossible comunicar-nos sense utilitzar-los.

La finalitat del projecte és analitzar les metàfores i les metonímies que fan servir els habitants de Pedreguer per a parlar de l'amor. Per a dur a terme aquestes anàlisis s'ha hagut de crear un corpus lingüístic a partir de l'enregistrament de set persones, amb una diferència d'edat significativa i respectiva: joves, adults i ancians.

El projecte tracta sobretot de contribuir a eixamplar i aprofundir en els estudis desenvolupats per la lingüística cognitiva en llengua catalana en el camp de la metàfora i la metonímia conceptual centrant-se en l'àrea de l'experiència de les relacions amoroses. Comprovar les semblances i divergències que es constaten entre els joves, adults i ancians d'aquesta població a l'hora de realitzar aquestes projeccions semàntiques de base metafòrica i metonímia.

Anàlisi basada especialment en l'obra *The language of love* de Kövecses, que ens dona la resposta per a entendre els sistemes metafòrics, i han incorporat exemples d'expressions lingüístiques de base metafòrica i metonímica presents en la parla natural de la població de Pedreguer.

## RESSENYES



Ressenyes literàries 2025

### Viatges amb veu - C.Vicent Siscar

#### Viatges amb veu



Carles Vicent Siscar (Pego, 1959) és professor de secundària i membre del grup musical Tr3scant. És autor de *Viatge amb veu*, Premi de poesia “25 d’abril” Vila de Benissa i de *Carn en dins*, Premi de poesia Senyoriu d’Ausiàs March de Beniarjó. En la seua obra destaquen temes relacionats amb la identitat, la memòria, la naturalesa i les emocions humanes. En aquesta, es reflecteix el seu estil personal, on la musicalitat de les paraules i la profunditat dels sentiments són elements centrals.

*Viatge amb veu* és un recull de poemes concisos, escrits en un llenguatge profundament evocatiu que recorren paisatges molt diversos, des de la Marina Alta fins a Alemanya.

Aquest poemari comprén en tot el conjunt, un concepte poètic que evoca la idea de fer un viatge no només físic, sinó també a través de la paraula i la veu.

Paisatges gairebé emocionals, records i llocs imaginatius que es poden explorar mitjançant la poesia i la recitació.



## L'ENTREVISTA DEL MES



Entrevistes 2025

### **l'Argilaga Recitals - Marina Mulet Gayà i Rosario Caselles Canet**

**ENTREVISTA A L'ARGILAGA RECITALS COMPOSTA  
PER MARINA MULET GAYÀ, ACTRIU I CREADORA  
MULTIDISCIPLINAR I ROSARIO CASELLES CANET,  
MÚSICA I PROFESSORA DE GUITARRA.**

Marina Mulet Gayà, nascuda a Pedreguer, és actriu i creadora multidisciplinar que combina teatre, poesia i narració oral per donar vida a propostes artístiques col·lectives i compromeses. Co-fundadora de la Companyia Va com va Teatre i de l'Argilaga recitals, les seues creacions exploren el cos, la paraula i la connexió amb l'entorn, transformant l'art en acció social.

Al seu costat, Rosario Caselles Canet, nascuda a Gata de Gorgos, aporta la seua trajectòria com a guitarrista clàssica i contemporània. Amb concerts a Catalunya, Alemanya i Sèrbia, enregistraments discogràfics i experiència docent, combina l'execució musical amb la formació de noves generacions, creant una simbiosi entre la creativitat escènica

i la musicalitat que enriqueix qualsevol projecte.

**Les dues heu treballat en solitari i amb altres artistes, com us trobeu vosaltres i perquè decidiu treballar juntes?**

Doncs resulta que aquest projecte el va iniciar Marina amb Sandra Monfort, i juntes van crear dos primers recitals (el de Germanes de Shakespeare i el de Carmelina Sánchez-Cutillas). Rosario feia poc temps que havia tornat a la Marina de viure molt de temps a Catalunya, i en una trobada d'Artistes Feministes de la Marina Alta que es va celebrar a Pedreguer l'any 2022, les dues vam coincidir de nou a la vida. Tot va ser molta casualitat, perquè just en aquell moment, Marina estava buscant alguna persona que poguera substituir a Sandra en un bolo i m'ho va proposar a mi.

Després, com ja imagine que sap tothom, Sandra ha tingut una forta (i merescuda) empenta en el món de la música, i no podia abastar-ho tot; així que ho va haver de deixar, però per sort hem pogut continuar amb el projecte, que les dues pensem que val molt la pena de tirar endavant.

**L'any (2020-2021), realitzeu un recital anomenant "Germanes de Shakespeare". Textos sobre relacions de gènere, violència contra les dones, feminisme reivindicatiu. Ens parleu breument d'aquest bonic projecte?**

"Germanes de Shakespeare" és el primer recital que fem i d'on naix el projecte. Va ser un encàrrec de la Biblioteca de Gata de Gorgos per al 25 de novembre.

El van crear la Sandra Monfort i la Marina Mulet, van començar a cosir textos i músiques que ens dotaren d'un espai de reflexió contra la violència de gènere i les seves diferents formes i també una crida a la feminitat, l'empoderament i la sororitat. I vam acabar construint una dramatúrgia que transporta a l'espectador a diferents emocions i sensacions. I d'aquesta primera proposta vam forjar un estil propi de recitals musicats i interpretats. El nom de "Germanes de Shakespeare" fa referència a un dels fragments escollits que articulen el recital que és "Una

cambrà pròpia” de Virginia Woolf on parla sobre què hagués succeït si Shakespeare hagués sigut dona. Més tard, es va incorporar Rosario al projecte i hem continuat creant amb un mateix estil.

### **Canviem de població. “Odissea de paraules” Recital musical. Activitat per a acostar la lectura a xiquetes i xiquets. Com va sorgir aquesta idea?**

Aquest recital va ser un encàrrec de l'Institut Juan Gil Albert per a la Plaça del Llibre a Alacant i a Elx, on vam tindre la sort de poder actuar. És un recital interessant perquè ens havien demanat que estiguera basat en clàssics de la literatura infantil i juvenil, i dirigit aproximadament a xiquets a partir de 8/10 anys.

La veritat és que va ser una experiència molt enriquidora i un gran repte, perquè per a nosaltres, per a les nostres vides, la lectura és fonamental, i aquesta passió ens agradaria ser capaços de transmetre-la al nostre públic. El repte d'aquest recital va començar plantejant-nos primer quins llibres serien interessants, perquè sent clàssics, donàvem per fet que molts xiquets no els coneixerien: per això s'havia de fer una selecció que fora suggeridora, i que alimentara la curiositat per descobrir-los. Després, hi vam jugar molt amb recursos musicals i diferents instruments per a acabar-los d'atraure.

Tot i que va ser molt divertit de fer, és cert que el nostre projecte no està pensat per a un públic infantil, sinó que ens dediquem a l'adult, principalment.

### **Amb motiu del Centenari d'Estellés, des de la MACMA s'ha impulsat una exposició itinerant al voltant de textos vinculats a la Marina Alta i vosaltres dues col·laboreu. Com ha sigut la vostra experiència personal en referència a aquest treball?**

L'exposició de Marinant Estellés ha sigut una iniciativa molt ben pensada, perquè el tipus de contingut que té és molt assequible per al públic i es pot adreçar a moltes edats diferents. Per a nosaltres ha sigut una oportunitat molt bonica el fet de treballar en un projecte que implique tanta

gent de diferents pobles de La Marina. I també ha sigut un al·licient per a crear un recital sobre Estellés, que encara no n'havíem fet cap perquè hi ha molta gent que ja s'hi dedica, i nosaltres normalment treballem en clau de gènere.

### **Algun projecte juntes que us agradaria destacar, al qual tingueu un especial afecte?**

El projecte de L'Argilaga recitals en general és al que li tenim especial afecte. La literatura, la força de les paraules i la música es canalitzen a través nostre per explicar històries i explicar-nos un poc més la vida. Volem crear com la planta que floreix i punxa, resisteix, protegeix i és un agent eficaç contra l'erosió del terreny.

Per a nosaltres, cada espectacle ha sigut un viatge i una descoberta. A banda de "Germanes de Shakespeare" i "L'Odissea de paraules" que ja els hem anomenat. Hem viatjat amb "Polsim de temps de records" per l'univers fascinant de Carmelina Sánchez-Cutillas de qui estem profundament enamorades. Amb "La follia de les boques", un recital sensorial sobre l'eròtica i la pell visitem la literatura eròtica i tornem a generar (com en Germanes de Shakespeare) un mosaic polifònic de veus de diferents estils i orígens per aproximar-nos a aquesta temàtica, en aquest espectacle afegim també la dansa, però solament l'hem realitzat una única vegada per al XXVII Homenatge a la Paraula 2023 dedicat al gènere eròtic. I el darrer projecte en el qual ens hem embarcat "Cartografiar Maria Ibars" amb el que hem descobert a Maria Ibars qui ens ha fascinat i ens ha encantat donar-li veu, visitar la seua obra i apropar-la a la gent.

### **No tots els dies es pot treballar igual en el sentit, que no tots els dies en un treball com aquest sorgeix la inspiració, això es complica més quan hi ha dues persones . Això us ha passat alguna vegada? Com gestioneu en eixos moments?**

A nosaltres ens passaria més aviat al contrari, ser dues persones fa que el treball siga col·laboratiu i quan una de les dues no està inspirada ens donem suport una a l'altra i així és més fàcil. En aquest sentit ens hem entés molt bé des del

principi i hem fet equip d'una manera molt bonica, amb moltes cures i admiració de l'una cap a l'altra i això ajuda molt a crear i generar un espai de treball fèril.

**No és res fàcil introduir-se en el món artístic, continuar lluitant cada dia, que se us conega i reconega. El fet de ser dones pot fer això una contesa més gran?**

La veritat és que no és fàcil i, sobretot, no és fàcil poder-s'hi mantenir: cal fer grans esforços perquè hi ha també molta precarització en aquest sector, més enllà de si et reconeixen més o menys. En el món dels recitals en el nostre format, tenim la sensació que un dels prejudicis cap a nosaltres, com a dones, és que no hi ha referents femenins, malgrat que hui en dia sí que hi ha veus femenines fent recitals. Durant molt de temps, en l'imaginari col·lectiu hi ha hagut moltes referències de veus masculines, com ara la veu d'Ovidi Montllor i Toti Soler, els quals van fer una tasca fantàstica; però és cert que han marcat les expectatives de com havia de ser o sonar un recital poètic i sembla que, si no és una veu així, no haja de tindre la mateixa validesa. En tot cas, això és per a nosaltres una oportunitat per reivindicar i mostrar altres maneres de recitar.

**La desigualtat de gènere preval i estanca el progrés social. Breument Que penseu que podem fer cada dia a petita escala per a poder anar avançant en aquest sentit?**

Tenir en compte la perspectiva de gènere en les programacions, programar dones artistes, buscar i recomanar-les. En els projectes i espais de visibilitat donar veu i fer valdre la tasca artística de dones.

Associar-se per tenir més força, reconèixer-nos entre nosaltres, donar-nos suport i impulsar-nos. De fet, les dues formem part de l'Associació Pobladores d'art (Dones Artistes Rurals de la Marina Alta) que té per objectiu això mateix.

**Per a conèixer-vos una miqueta millor, un llibre de capçalera , un llibre que us haja marcat i que recomanaríeu i si actualment esteu llegint algun llibre, quin?**

Rosario - Doncs la veritat és que sempre procure llegir perquè m'encanta, és la meua gran afició, i a casa som compradors habituals de llibres! Aquest estiu estic llegint molt perquè m'he proposat posar-me al dia de moltes lectures que tenia pendents. Ara mateix n'acabe de llegir dos que m'han agradat moltíssim, tots dos de l'editorial Raig Verd. Un és La torna, d'Ali Smith, una autora britànica que m'encanta i la qual, quan comence un llibre seu, no puc parar de llegir fins que l'acabe. I l'altre es diu Oikia, i és una iniciativa preciosa d'Oikia, que és un centre d'acollida de menors no acompanyats. Este llibre és un projecte en el qual hi ha uns relats (molt colpidors) que han fet els xicons a les classes de català explicant la seua història, i estan il·lustrats de manera genial per professionals. Un llibre molt recomanable, tant per a adults com per a joves.

Marina - Llegir ha format part de la meua vida des que soc xicoteta i per a mi és una part fonamental de la meua vida. Nomenaré algunes de les autores que he tingut la sort de llegir darrerament: Irene Solà, Marina Garcés, Mary Oliver, Anaïs Nin, Alexandra Pizarnik, Virginia Woolf o Charlotte Brontë.

### **En moments d'abraçar les vostres estones de soledat, que música us acompanya?**

Rosario - A mi m'agrada molt la música antiga, i és una de les coses que més m'agrada escoltar. Hi ha una tiorbista que es diu Christina Pluhar que té diferents projectes els quals m'encisen, perquè la qualitat musical és altíssima i també els col·laboradors que té.

Marina - Doncs depèn molt del dia i del que em vinga de gust. Cada dia o temporada té per a mi una banda sonora diferent. Escolte estils i artistes molt diverses, i m'agrada molt anar canviant i descobrint noves músiques. Però ja posades a anomenar, diré unes quantes dones que a més canten en la nostra llengua: Tarta Relena, Maria Arnal, Silvia Pérez Cruz i evidentment la Sandra Monfort.

### **Per a viure que preferiu cadascuna gran ciutat o poble?**

Rosario - Podria viure en ambdós casos, sempre que visca

en un lloc més o menys silenciós! Però del poble m'agrada el fet d'anar pel carrer i veure a la gent coneguda, i saludar a les persones quan passes; tot això que de joveneta no m'agradava tant, reconec que ara sí, molt!

Marina - Jo soc molt de poble, a més, per a mi la vida al poble és impuls creatiu. La gent, la manera de relacionar-se, d'estar, d'entendre el col·lectiu, estar més a prop de la natura i dels ritmes naturals és per a mi fertilitzant per a la creació.

Defense molt la descentralització de la cultura, diversificar els nuclis de creació i difusió de la cultura és molt necessari.



 Whatsapp

 Telegram

 Correu electrònic

## O seguïu-nos a les Xarxes Socials!

Mancomunitat Comarcal de la Marina Alta:



Xarxa Jove Marina Alta:



Xarxa Esportiva Marina Alta:

